

REVISTA DE FILOSOFIE DUPĂ 80 DE ANI

Secția de Filosofie, Teologie, Psihologie și Pedagogie a Academiei Române în colaborare cu Editura Academiei Române, Facultatea de filosofie a Universității București, Institutul de filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru“ și Biblioteca Academiei Române au organizat la 11 și 12 decembrie 2003 aniversarea a 80 de ani de la apariția „Revistei de filosofie“. Cu acest prilej, amfiteatrul „Heliade Rădulescu“ al Bibliotecii Academiei Române a găzduit la 11 decembrie o sesiune aniversară susținută de prof. dr. Angela Botez, redactor șef al „Revistei de filosofie“, acad. Gheorghe Vlăduțescu, vicepreședinte al Academiei Române, acad. Alexandru Surdu, președintele Secției de Filosofie, Teologie, Psihologie și Pedagogie, acad. Vasile Tonoiu, Universitatea București, prof. dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române, prof. dr. Mircea Dumitru, decanul Facultății de Filosofie a Universității din București. Debutanții de ieri în paginile „Revistei de filosofie“, profesorii Facultății de Filosofie și academicienii de azi au evocat istoricul revistei, avataururile suportate în perioada dictaturii, structura ei actuală, orientarea spre colaborarea cu personalități și reviste de profil din întreaga lume, realizările tinerilor prezenți în filosofie (Angela Botez), calitatea revistei de martor lămuritor pentru modul de a fi al filosofiei românești, calitatea de a fi coagulat toate forțele filosofiei și de a fi acoperit în ordine tematică, nu doar în perioada interbelică, tot ceea ce era tematizat în epocă la nivel european, în ciuda adamismului proprietiei filosofiei și spiritualității românești (Gh. Vlăduțescu). A fost evocată personalitatea întemeie-torului *Studiilor filosofice*, apărute în 1897, primul filosof președinte al Academiei Române, Constantin Rădulescu-Motru, ținuta exemplară a revistei și capacitatea ei de a impune actualmente filosofia românească în filosofia occidentală (Al. Surdu), statutul și destinația firești, de astăzi, ale revistei ce ilustrează formula „izbândea prin cultură“ ce înlocuiesc ipostaza unei reviste sever supravegheate, ce se eschiva de la comenziile mai-marilor zilei și care ilustră formula „rezistență prin cultură“ (V. Tonoiu). A fost relevată capacitatea revistei, din trecut și de azi, de a se sincroniza activ la creația valorică mondială, de a reflecta temeinic orientările filosofice contemporane, de a se constitui ca oglindă a societății și spiritualității românești în sens larg (Al. Boboc), formulându-se prin „cuvintele de îndemn și de dragoste către „Revista de filosofie““ exigența stabilirii unor standarde profesionale pentru colaboratori menite să determine acceptarea lor în comunitatea științifică și să creeze o imagine publică a revistei în comunitatea științifică internațională (M. Dumitru). Sesiunea aniversară a fost urmată de deschiderea în Biblioteca Academiei Române a expoziție ce ilus-treză istoria „Revistei de filosofie“ între anii 1923–2003 și de lansarea unui cuprinzător număr aniversar al „Revistei de filosofie“ nr. 1–2, ianuarie-aprilie 2003, tomul L. În 12 decembrie 2003, la Fa-cultatea de Filosofie a Universității din București s-a desfășurat sesiunea de comunicări consacrată domeniilor tematice reprezentate în „Revista de filosofie“ de-a lungul timpului, după următorul program: acad. Gheorghe Vlăduțescu, *Filosofia veche în „Revista de filosofie“*, prof. dr. Mircea Flonta, membru corespondent al Academiei Române, *Cercetare filosofică și cultură filosofică*, prof. dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române, *Metafizica și ontologia în „Revista de filosofie“*, prof. dr. Angela Botez, *Un secol de publicistică filosofică românească*, dr. Ion Tănăsescu, Institutul „C. Rădulescu-Motru“ al Academiei Române, *Fenomenologia în „Revista de filosofie“*.

Gabriela Tănăsescu

CONFERINȚĂ PE TEMA INTEGRĂRII EUROPENE

Între 14–18 Ianuarie a avut loc a 10-a Conferință asupra integrării europene, a cărei gazdă a fost Universitatea Bradford din Marea Britanie. Organizatorii principali ai Conferinței au fost Rev. Șt. Pol. Rel. Int., I, I, p. 119–124, București, 2004.

Asociația de Studii Politice (Marea Britanie), Institutul de Studii Elenice (Marea Britanie) și Universitatea Bradford.

Subiectul central în jurul căruia au fost structurate majoritatea lucrărilor prezentate s-a referit la impactul europeanizării asupra viitoarelor state membre din Estul Europei, dar și impactul lărgirii asupra structurilor UE. Interesant de remarcat că din 8 lucrări prezentate, 2 au avut ca principal subiect Romania și impactul europeanizării asupra structurilor sale, ceea ce este o raritate, România lipsind în general, din dezbatările pe această temă în străinătate.

Profesor D. Phinnemore de la Universitatea Queen din Belfast, unul din foarte puțini specialiști în Anglia pe problemele integrării României în UE, a prezentat lucrarea *România și strategia extinderii spre Est a UE*. Principala problemă pe care lucrarea a ridicat-o a fost dacă extinderea UE către Est și către România, în special, a fost o acțiune coerentă și programată sau, mai degrabă, o mișcare oportunistă dictată de nevoia de „stabilizare“ a regiunii. Răspunsul pe care a părut să-l dea vorbitorul a fost mai degrabă bivalent. Autorul a demonstrat convingător că războiul din fosta Iugoslavie a fost principalul motiv pentru care într-un timp atât de scurt strategia UE s-a schimbat, permisând începerea negocierilor de aderare cu România și Bulgaria, deși cele două țări nu îndeplineau toate criteriile de la Copenhaga, mai precis nu aveau economii de piață. Și atunci cum rămâne cu criteriile de la Copenhaga, cu *acquis-ul* comunitar și, în general, cu tot regulamentul impus de Uniune candidaților? Concluzia a fost că de fapt acest sistem rămâne în vigoare și până la urmă chiar și integrarea în valuri s-a menținut. În fond nici România și nici Bulgaria, cele mai rămase în urmă candidate, nu vor deveni membre UE odată cu țările primului val. Dacă adăugăm și perioadele de tranziție în care cetățenii celor două țări nu se vor bucura de mult doritele drepturi la libera circulație, la muncă în orice stat membru și nici de subsidii pentru agricultură, atunci observăm că în fapt birocrații de la Bruxelles s-au străduit să împace nevoieștile strategice ale Uniunii, care împing lărgirea acesteia mai departe către Est, cu problemele structurale și în final de bani pe care le ridică această lărgire. Interesant este că autorul a lăsat puțin la o parte clasica și, de acum, banala critică la adresa incapacității regimului politic autohton de a se adapta cerințelor UE, de altfel perfect intermeiate. În schimb a subliniat efectele negative ale lipsei de consecvență și mai ales ale sprijinului întârziat acordat de UE României și Bulgariei.

Problema Constituției UE și a Politicii de Securitate Comună în condițiile războiului din Irak a fost un subiect foarte discutat și disputat. Concluzia, împărtășită de majoritatea participanților la conferință, a fost că UE înregistrează un reviriment al interguvernamentalismului, asemănător celui din anii '80 când procesul de integrare a părut să stagneze pentru aproape o decadă, deși din motive diferite de această dată. Acum, mai mult ca oricând, UE pare să fie o organizație cu mai multe viete și cu mai multe voci. Inițiativa Franței și Germaniei de a crea aşa numitul „nucleu dur“ al UE, format din Marea Britanie, Franța și Germania, care să aibă un rol central în politica de securitate și în capacitatea de apărare a UE, nu face decât să confirme diferențele între statele membre la nivel politic. Puse în față unei lărgiri de proporții cu țări care sunt departe de performanțele „stâlpilor UE“, statele care contribuie cel mai mult la bugetul organizației, Franța și mai ales Germania, doresc să-și asigure locul de „prima voce“. De altfel, cu cât numărul statelor care decid în materie de securitate europeană este mai mic, cu atât posibilitatea UE de a acționa în acest plan este mai mare, divergențele micșorându-se. Statele din estul Europei, ca și o parte din membrii UE, au dovedit clar opțiunea lor strategică pentru NATO în contrast cu Franța și Germania. Se va ajunge la o ruptură în cadrul UE din aceste motive? Majoritatea participanților la conferință au fost de părere că foarte probabil aceasta nu se va întâmpla, pentru că interdependența economică dintre statele membre este mult mai mare. De asemenea, pentru țări ca Franța sau Germania, UE reprezintă un instrument fundamental de a-și maximiza poziția de actor internațional.

S-a discutat destul de puțin despre impactul asupra candidaților din est și, după cum se poate observa, atenția s-a concentrat mai mult pe impactul lărgirii asupra UE. Faptul este că atât mai surprinzător cu cât între cei prezenți au existat și un participant polonez și unul ungur, care însă au preferat să urmeze aceeași linie de discuție.

Daniela Ionescu

DESPRE HERMENEUTICA FILOSOFIEI POLITICE

Joi, 29 ianuarie 2004, a fost inaugurată seria *Conferințelor Institutului*, întâlniri lunare a căror menire a fost enunțată în deschidere de prof. univ. dr. Ion Bulei, directorul adjunct științific al ISPRI, anume de a constitui un cadru propice pentru susținerea celor mai importante rezultate ale cercetării, pentru informarea asupra contactelor realizate de cercetătorii institutului în plan internațional și asupra contribuțiilor în publicațiile din țară și străinătate.

Dl. Ion Goian, a considerat că la începutul cuvântului său titlul conferinței, *Actualitatea istoriei ideilor politice. O schimbare de paradigmă*, „ușor aximoronic“, este expresiv din perspectiva regândirii actualității unei „ocupații inactice“: istoria ideilor politice. Decizia în legătură cu un anumit nivel al actualității ar trebui să aparțină nu factorului politic, ci elitelor culturale, științifice, politice, în măsură să întrețină un dialog serios și profund și să constituie o prezență autentică în proiectul Uniunii Europene. Pentru vorbitor modelul de reflecție asupra problemei elitelor culturale și a sensului lor politic este cel propus de Leo Strauss, „o prezență de neocolit în peisajul filosofiei politice contemporane“ prin lecturile sale aplicate cu migală în marginea unor opere dificile și prin școală de gândire pe care a inspirat-o (Allan Bloom, Harry Jaffa, Irving Kristol, William Bennet — ce reprezintă mișcarea neoconservatoare americană — fiind numelele cele mai sonore, alături de Joseph Cropsey). Conferențiarul a optat pentru prezentarea unei ample biografii intelectuale a lui Leo Strauss — rezultatul al unui „demers dificil“ impus de existența multor biografii „nestraussiene, adică fără referire la context“ — și pentru punctarea contribuției straussiene la „o perspectivă cu totul nouă în filosofia politică“. Familia, educația iudaică, lecturile importante de tinerețe (Maimonide, Spinoza, Abarbenel) și de maturitate (filosofia clasnică greacă, Hobbes), primele scriri (îndeosebi cea din 1930 dedicată memoriei lui Franz Rosenzweig, *Despre critica spinoziană a Bibliei* inspirată de *Tratatul teologicopolitic*, o „lectură cu sensuri multiple“ ce i-a indus „modelul hermeneutic al textului de filosofie politică“), opțiunea sionismului politic, activitatea editorială (legată de operele lui Moses Mendelssohn, Gershom Scholem, Walter Benjamin), cea de recenzent (a studiilor asupra lui Hobbes semnate de Carl Schmitt și Michael Oakeshott), de autor de referință (*The Political Philosophy of Hobbes*, 1936; *On Tyranny, an Interpretation of Xenophon's Hiero*, 1948; *Persecution and the Art of Writing*, 1953; *Natural Right and History*, 1953; *What is Political Philosophy*, 1855, *The History of Political Philosophy*, 1959; *The City and the Man*, 1964; *Liberalism Ancient and Modern*, 1968) și de profesor universitar în SUA (la recomandarea lui Harold Laski) au fost repere ale unei biografii reconstituite cu minuțiozitate și acribie.

Atitudinea polemică față de filosofia politică a modernității, conturată prin prisma evaluării operei lui Machiavelli, a fost așezată de conferențiar ca temei al regândirii filosofiei politice, al sistemului inovator al lui Strauss, „organic structurat“ în limitele unei „scrifuri obscure“. Metoda folosită de Spinoza în *Tratatul teologicopolitic* a fost considerată sursa intuiției esențiale a lui Strauss și mobilul schimbării de paradigmă în istoria ideilor politice: ideea că texte de filosofie politică trebuie supuse unei hermeneutice care să decanteze sensurile evidente și sensurile latente, cele ce țin de viața contemplativă de cele ce țin de viața social-politică. De asemenea, a fost prezentată critica straussiană a istorismului realizată în acord cu cea popperiană, critică a istorismului ca amestec de „scepticism și iraționalism“ ce neagă existența unui adevară cu caracter transistoric, aşadar, cu „efect dizolvant asupra filosofiei politice“. Demersul straussian a fost considerat ca încercare de „salvare a filosofiei de la banalizarea temelor sale“ înțelese ca „manifestări cu caracter de unicat ale spiritului uman“. Ca urmare, hermeneutica inițiatorului acestei perspective a fost descrisă ca exprimare a unicitatii fiecărei scriri politice. În plus, complexitatea operei lui Strauss a fost pusă în termenii exigenței de a descoperi o ierarhie a problemelor pe care le ridică filosofia politică („marile țeluri ale umanității“), ale teoriei sale a cunoașterii (distincția opinie-cunoaștere), a crizei actuale a modernității. Ion Goian a considerat că, în perspectivă straussiană, „aspectul cel mai important al filosofiei politice“ este că ea nu se poate lipsi de judecăți de valoare, decât ca știință politică, și că soluția clasnicilor — practicarea virtuții și exigența de a trăi specific în societate —, respinsă de moderni, reprezintă, în dimensiunea ei umanistă, mobilul în reparația elitei, a filosofilor, a înțeleptilor. Vorbitorul a specificat, „ca partizan al dreptului de a filosofa“, că „un alt gen de actualitate poate însemna propensiunea către concepțele abstractive: om, individ și a. care presupune situarea dincolo de actualitatea efemerului și de rațiunea instrumentală.“

Întrebările care au urmat dezbaterii au vizat: posibilitatea adoptării modelului straussian, problema „caracterului său realist“, posibilitatea de a fi refăcută încrederea în filosofie și în statutul ei (Cristi Pantelimon), posibilitatea înțelegерii schimbării de paradigmă inițiate de Strauss ca o schimbare ce vizează trecerea de la modernitate la post-modernitate (Angela Botez), sensul sionismului politic al lui Leo Strauss (Ion Bulei), motivația situației lui Leo Strauss ca istoric al ideilor politice, de notorietate fiind prudența cu care el și discipolii lui s-au considerat istorici ai filosofiei politice; motivația tezei „o schimbare de paradigmă“ cu referire la opera lui Strauss în condițiile în care, așa cum evidenția Erwin Panofski, istoria ideilor opera deja cu un demers hermeneutic ce decanta straturile de semnificație, inclusiv semnificațiile esoterice (Gabriela Tănăsescu). Răspunsurile formulate de Ion Goian au gravitat în jurul ideii necesității deschiderii societății politice și a celei civile către elite, către filosofie în general; a lipsei de relevanță și artificialității distincției modern–postmodern în orizont straussian; a diferenței specifice a sionismului politic față de cel militar; a situației operei lui Strauss în domeniul mai vast al istoriei ideilor ca urmare a preocupărilor îndelungate de profil ale vorbitorului. Discuțiile s-au focalizat asupra interpretării straussiene a textului biblic (Ion Bulei), a interpretării sale restrictive a filosofiei iudaice și a textului sacru (Ion Goian), pledoariei pentru filosofie, pentru anihilarea rutinei (Angela Botez). Doamna prof. univ. dr. Angela Botez, cercet. șt. pr. gr. I al Institutului de Filosofie al Academiei Române și redactor șef al „Revistei de Filosofie“, formulând aprecieri asupra stilului conferențiarului, a considerat că postmodernismul reia antichitatea în dimensiunea destrucțării și a ironiei. În opinia sa schimbarea de paradigmă poate fi înțeleasă în contextul „mortii filosofiei scientist-tehnocratice“ și în condițiile în care Strauss nu poate fi plasat într-o anumită identitate afină celei a lui Heidegger, Derrida (cu conceptul de alteritate), Vattimo, Rorty. Monica Marinescu, bibliotecar șef la Biblioteca ISPRI, a recunoscut în gândirea politică a lui Strauss motivele filosofice ale României interbelice, mariile probleme ale filosofiei și, în principal, definirea esenței sau naturii umane. După ce Ion Goian a mulțumit pentru întrebări și comentarii, special doamnei Botez pentru consecvența cu care urmărește activitatea institutului, și a exprimat deopotrivă speranța că a fost deschisă cu acest prilej calea unor întâlniri rodnice de lucru și obsesia că cercetarea nu poate fi făcută decât într-o atmosferă lipsită de adamism, directorul adjunct științific Ion Bulei a apreciat buna ținută a prelegerii care a constituit o deschidere agreabilă din punct de vedere intelectual a *Conferințelor Institutului*.

Gabriela Tănăsescu

REPUBLICA MOLDOVA ÎN ACTUALITATE

În cadrul seriei de conferințe lunare inițiate de Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, în data de 27 februarie, cercetătorul științific principal dr. Dan Dungaciu a susținut conferință cu tema *Republica Moldova 2004: bilanț și perspective geopolitice*. Situația actuală a Republicii Moldova a fost analizată de dl. Dan Dungaciu pe baza a patru teme majore, ce domină agenda politică din statul vecin: problema federalizării Republicii Moldova, relațiile dintre Chișinău și București, problema religioasă, cu referire specială la Mitropolia Basarabiei și recensământul care urmează să aibă loc în Republica Moldova în luna aprilie a acestui an.

Federalizarea Republicii Moldova este un subiect de discuție internațional începând din anul 1997, inițiativele acestui demers venind din partea Moscovei. Miza numeroaselor proiecte de federalizare ale Republicii Moldova, afirmă dl. Dan Dungaciu, este deținerea controlului asupra fostei republici sovietice de către Rusia. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), organismul internațional care s-a implicat cel mai mult în soluționarea conflictului din Transnistria și care a luat în discuție proiectele de federalizare este subordonat Moscovei, prin modul său de funcționare: dreptul de veto pe care îl au statele ce fac parte din OSCE. România, de pe altă parte, a fost absentă de la discuțiile privind federalizarea statului vecin, statutul Republicii Moldova lipsind de pe agenda politică românească. Aceasta nu este un fapt singular, ci numai simptomatic pentru modul în care problemele Republicii Moldova și relațiile dintre București și Chișinău sunt

abordate atât la nivel politic, cât și la nivelul societății civile din România; acestea nu sunt un subiect de dezbatere publică.

Referitor la Mitropolia Basarabiei, Dan Dungaciu a amintit situația paradoxală din Republica Moldova, unde există două Mitropolii, una subordonată Patriarhiei Române, iar cea de-a doua Patriarhiei de la Moscova. Prima întâmpină numeroase dificultăți din partea autorităților de la Chișinău, în redobândirea bunurilor pe care le-a deținut, care ar face din Mitropolie una dintre instituțiile cele mai importante și unul dintre actorii cei mai influenți din societatea moldovenească.

Pe de altă parte este foarte important pentru România ceea ce se va întâmpla cu ocazia recensământului programat a se desfășura în Republica Moldova în luna aprilie a acestui an, în condițiile în care autoritățile de la Chișinău încearcă să impună ideea că există o altă națiune, cea moldovenească, diferită de națiunea română. Ultimul recensământ oficial a avut loc în anul 1989, când în condițiile în care Republica Moldova era parte integrantă a Uniunii Sovietice, românii au fost declarați majoritari atât în teritoriul moldovean, 65%, cât și în Transnistria, 34% din totalul locuitorilor. În opinia lui Dan Dungaciu, ceea ce poate face România pentru protejarea românilor care locuiesc în afara granițelor sale, dar mai cu seamă pentru cei din Republica Moldova, care nu vor mai putea călători atât de ușor în România, după intrarea în NATO, este adoptarea unei „Legi a românilor din afara granițelor“, asemănătoare celei adoptate de statul ungar.

Conferința d-lui Dan Dungaciu, deosebit de interesantă, presărată cu mai multe motto-uri sugestive, a fost urmată de numeroase întrebări și de luări de poziție din partea participanților la conferință.

Cercetătorul științific principal Ion Goian a susținut necesitatea unei abordări teoretice a problemei discutate, statutul geopolitic situându-se, în opinia sa, undeva la mijloc între știință și artă. Dacă ajungem să înțelegem conceptual ce se întâmplă în politica mondială, atunci înțelegem mai bine și anumite practici, și ceea ce se întâmplă acum în Republica Moldova, a afirmat Ion Goian. Evenimentele de aici, trebuie plasate într-un cadru mai larg, al strategiei marilor puteri, al parteneriatului strategic dintre Statele Unite ale Americii și Rusia. De mai bine de 20 de ani se caută formule, există scenarii concurente, în care România a fost subiect de discuție. Dan Dungaciu, susținător al unei politici externe românești active, a replicat că există scenarii, întotdeauna au existat, dar, dacă nu faci nimic pentru a te afirma, pentru a fi căt mai aproape de centrele de decizie mondială, dacă nu faci nimic pentru a-ți promova propriile interese, atunci nu există ca actor în relațiile internaționale.

Dl. Ion Goian a fost interesat și de istoricul poziției pe care Statele Unite le-au avut față de Basarabia, de poziția acesteia față de unirea Basarabiei cu România din anul 1918. Dl. Dan Dungaciu a răspuns că există o opozitie a SUA față de controlul *de jure* al Moscovei asupra Republiei Moldova, dar că interesele geopolitice sunt mult mai importante decât aspectele istorice. Directorul științific al Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, dl. Ion Bulei a ținut în acest context să amintească un element de natură istorică: unirea Basarabiei cu România a fost recunoscută în anul 1920, printr-un Tratat separat, semnat la Paris, dar nu a avut niciodată o cunoaștere juridică, deoarece Japonia, una dintre semnatarele Tratatului, alături de Anglia, Franța și Italia, nu a ratificat respectivul Tratat.

Referitor la o eventuală Lege a românilor din afara granițelor dl. Ion Goian a susținut că statul român ar avea mari greutăți în a aplica această lege, dând ca exemplu cazul Greciei, unde minoritățile în general, deci și cea românească, nu sunt recunoscute. La rândul său cercetătorul științific principal Constantin Nica a afirmat că România, pentru a avea câștig de cauză cu o asemenea lege, ar trebui să acioneze astfel încât să devină un centru de atracție pentru cetățenii din Republica Moldova, iar acest lucru poate să-l facă în primul rând prin ridicarea nivelului de viață. Și cercetătorul științific principal Gheorghe Stoica — care a ținut să aprecieze dinamismul cu care confrerul său susține rolul activ pe care instituțiile românești trebuie să îl aibă în rezolvarea unor asemenea probleme de politică externă — și-a exprimat dezacordul față de propunerea unei Legi a românilor din afara granițelor țării, în contextul în care avem foarte multe probleme interne. Dan Dungaciu a replicat că această propunere vine din partea societății civile, iar exemplul Ungariei este unul demn de a fi urmat; politica Ungariei nu se face exclusiv de către oficialități, ci un rol important îl are societatea civilă, propunerile acesteia precedând în multe cazuri deciziile luate de către oficialități.

În altă ordine de idei, răspunzând unor întrebări ale cercetătorului științific Codruț Lucinescu, referitoare la relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană și la marja de manevră pe care Chișinăul o are în politica sa externă, Dan Dungaciu a susținut că declarațiile oficialităților de la Chișinău sunt de cele mai multe ori ambigue, președintele Voronin pronunțându-se când în favoarea Comunității Statelor Independente, când în favoarea Uniunii Europene. Dar, a apreciat conferențiarul, mai devreme sau mai târziu, Chișinăul va fi obligat să se apropie de Uniunea Europeană. Referitor la libertatea de acțiune a Republicii Moldova în politica sa externă, Dan Dungaciu a precizat că există două tipuri de discurs care blochează dezbatările pe această temă: potrivit primului Republica Moldova este total subordonată Moscovei, iar al doilea tip de discurs susține unirea cu România. Este însă evident faptul că Moscova nu a putut să facă chiar ceea ce dorea în Republica Moldova, a mai afirmat Dan Dungaciu.

Pe de altă parte, dl. Constantin Nica a ținut să afirme că războiul rece a fost un război atipic, sfârșitul lui neîncheindu-se cu un tratat de pace. În timpul războiului rece, a mai susținut Constantin Nica, au fost create state artificiale, cum este cazul Republicii Moldova, Ucrainei, după un model mai vechi, care a condus la crearea statului austriac sau a fostei Iugoslavii. Rațiunile de stat, politice sau culturale ale marilor puteri au fost cele care au condus la aceste distincții care au fost assimilate în secolul al XX-lea. În replică, Dan Dungaciu a afirmat că nu suntem la sfârșitul unui război și că niciodată relațiile cu marile puteri nu au fost relații oneste, dar că politicienii care iau decizii în marile capitale ale lumii nu constituie o masă uniformă. În Departamentul de Stat, de pildă, funcționarii nu gândesc la unison, iar ceea ce trebuie să facă România este o acțiune concertată pentru influențarea deciziilor care se iau acolo în privința României, în favoarea statului român. Asistentul de cercetare Călin Câmpean a amintit, în acest context, că istoria relațiilor României cu marile puteri oferă totuși surpize, exemplul cel mai grăitor fiind opinia unanimă a oamenilor politici români de după al doilea război mondial pentru reîntoarcerea Transilvaniei la România, sprijinul pentru realizarea acestui obiectiv venind din partea Uniunii Sovietice. Dar, a adăugat Ion Bulei, trebuie imediat să completăm că Moscova a fost de acord cu revenirea Transilvaniei la statul român, numai cu condiția ca acesta să fie condus de guvernul Petru Groza.

În finalul conferinței, dl. Ion Bulei a remarcat faptul că discuțiile asupra temei conferinței au fost mai lungi decât conferința, ceea ce relevă interesul pentru subiectul aflat în dezbatere. Directorul științific al ISPRI a apreciat și prestația conferențiarului — un strălucit conferențiar —, o prestație inteligentă și-n același timp o chemare la o mișcare, cel puțin intelectuală, pentru a se putea modifica ceva în politica românească, pentru a putea fi schimbată starea de dezinteres, care există la ora actuală, în societatea românească, atât față de Republica Moldova, cât și față de români din afara granițelor în general.

Cristina Arvatu